

FRÁSÖGN

af septemberfundum Norðurlandaráðs í Malmö 21.-22. september 2010

Septemberfundir Norðurlandaráðs voru haldnir í Malmö 21. – 22. september sl. Af hálfu Íslandsdeildar Norðurlandaráðs sóttu fundina Helgi Hjörvar, formaður og forseti Norðurlandaráðs, Álfheiður Ingadóttir, Ásmundur Einar Daðason og Siv Friðleifsdóttir, auk Lárusar Valgarðssonar ritara. Helstu mál á dagskrá voru aukið norrænt samstarf á sviði samfélagsöryggis, aukið norrænt samstarf á sviði fjármála, samnorræn rafræn skrá yfir lækna, tannlækna, hjúkrunarfræðinga og annað löggilt fagfólk í heilbrigðisþjónustu á Norðurlöndum og lífsgæði eldri borgara á Norðurlöndum.

Í forsætisnefnd var til umfjöllunar tillaga Íslandsdeildar Norðurlandaráðs um aukið norrænt samstarf á sviði samfélagsöryggis. Tillagan var lögð fram sem eftirfylgni við Stoltenberg-skýrsluna, en Norðurlandaráð hefur á undanförunum áratug fjallað um efni sjö þrettán tillagna skýrslunnar. Umfjöllun ráðsins hefur tekið mið af þeim breytingum sem orðið hafa með útvíkkun öryggishugtaksins eftir lok kalda stríðsins, frá þjóðaröryggi í hefðbundnum skilningi yfir í mannöryggi eða samfélagsöryggi sem tekur mið af hnattrænum og samfélagslegum þáttum, auk hefðbundinna hernaðarlegra þátta, samfara því að mörkin milli ytra og innra öryggis ríkis hafa orðið ógreinilegri. Eitt af þeim atriðum sem hafa verið til umfjöllunar ráðsins á sviði samfélagsöryggis er öryggi borgara í norðurhöfum, sérstaklega vegna aukinna siglinga flutninga- og farþegaskipa samfara opnun nýrra siglingaleiða í kjölfar bráðnunar íss á norðurslóðum af völdum loftslagsbreytinga. Tillaga Íslandsdeildar miðaði að því að hraða þyrfti frekara samstarfi í björgunarmálum með því að taka mið af tillögum 4 og 8 í Stoltenberg-skýrslunni. Tillagan hlaut almennan stuðning í forsætisnefnd en nefndin ákvað að tillagan skyldi hafa breiðari skírskotun með þeim hætti að beint skyldi tilmælum til ríkisstjórna Norðurlanda um að hraða norrænu samstarfi á sviði samfélagsöryggis samkvæmt Stoltenberg-skýrslunni, auk þess að taka mið af tillögum í nýlegri NB8 sérfræðingaskýrslu Valdis Birkav, fyrrverandi forsætisráðherra Lettlands, og Sørensen Gade, fyrrverandi varnarmálaráðherra Danmerkur, um samstarf Norðurlanda og Eystrasaltsríkja.

Forsætisnefnd fjallaði einnig um tillögu Helga Hjörvar um eflingu norræns samstarfs á sviði efnahagsmála. Tillagan snýst um að Norðurlöndin ættu að koma á formlegum samstarfsvettvangi um fjármálastöðugleika og kerfisáhættu í fjármálakerfinu, með aðild norrænna seðlabanka og fjármálaeftirlita, og með tilliti til náninna tengsla bankakerfa Norðurlanda og Eystrasaltslanda ætti slíkt svæðisbundið samstarf einnig að taka til Eystrasaltslandanna. Með slíku samstarfi yrði með árangursríkari hætti hægt að meta yfirvofandi ógnir við fjármálastöðugleika og draga þannig úr líkunum á og áhrifum af hugsanlegum efnahagskreppum í framtíðinni. Eftir að tillagan var lögð fram undirrituðu hins vegar fulltrúar fjármálayfirvalda Norðurlandanna og Eystrasaltsríkjanna samkomulag um aukið samstarf um svæðisbundinn fjármálastöðugleika og viðbrögð við áföllum. Af því tilefni var Jens Lundager, deildarstjóri fjármála hjá danska efnahags- og atvinnulífsráðuneytinu, gestur fundar forsætisnefndar. Lundager gerði grein fyrir evrópskum og norrænum bakgrunni samkomulagsins og innihaldi og svaraði spurningum nefndarmanna. Hann sagði að samkomulagið, sem væri ekki lagalega bindandi, byggðist á því samkomulagi og æfingum viðbragða við áföllum á fjármálamörkuðum sem áður voru fyrir hendi. Inntak samkomulagsins væri að skilgreina hlutaðeigandi, meta fjármálastöðugleika, skilgreina meginreglur við dreifingu kostnaðar og dreifa verkefnum. Í kjölfar kynningarinnar komst forsætisnefnd að þeirri niðurstöðu að samkomulagið uppfyllti markmið tillögunnar.

Velferðarnefnd samþykkti nefndartillögu þess efnis að koma bæri á fót samnorrænu skráningarkerfi fyrir lækna, tannlækna, hjúkrunarfræðinga og annað löggilt fagfólk í

heilbrigðisþjónustu á Norðurlöndum, með það að markmiði að auka öryggi sjúklinga. Slík rafræn skrá gæti leitt í ljós athugasemdir sem gerðar hafi verið við störf starfsfólks í öðrum norrænum löndum eða sjálfstjórnarsvæðum. Nefndin lagði hins vegar áherslu á að aðeins skyldu vera skráðar í kerfið alvarlegar athugasemdir og að hafa skyldi hliðsjón af ýmsum þáttum, þar á meðal persónuvernd og öryggi sjúklinga, og að undirbúa þyrfti slíka skrá í samstarfi við sérfræðinga og hlutaðeigandi hópa.

Velferðarnefnd fjallaði einnig um nefndartillögu um hvernig skapa mætti góð lífsgæði eldri borgara á Norðurlöndum, en efnið hefur verið þema vinnu nefndarinnar á þessu ári. Tillagan snýr að þremur þáttum, rannsóknum, fyrirbyggjandi aðgerðum og viðbótum og nýjungum í þjónustu. Umfjöllun velferðarnefndar hefur tekið mið af þeirri lýðfræðilegri þróun að hlutfall eldri borgara hefur aukist, að hlutfall mjög gamals fólks er stærra en áður hefur verið þekkt og að tímabil hinna „góðu ára“ í lífshlaupi fólks hefur lengst almennt. Því þurfi að leggja áherslu á hóp þeirra sem eru áttæðir og eldri þar sem sá hópur muni í framtíðinni nota heilbrigðis- og félagsþjónustu í miklum mæli, nokkuð sem verði áskorun fyrir velferðarkerfi Norðurlanda.

Frekari upplýsingar má nálgast hjá ritara Íslandsdeildar Norðurlandaráðs og á vefsvæðinu www.norden.org.